

A dalt, una imatge de l'amfiteatre de Tarragona, una de les grans herències de la Tàrraco romana. A la dreta, l'arc de Berà. TJERK VAN DER MEULEN

... i demà, ruta per les valls d'Aneu

Tàrraco romana

“Què han fet per nosaltres els romans?”

Els romans van desembarcar a Tarragona al segle III aC i el seu llegat encara perdura

TEXT SÍLVIA MARIMON MOLAS

“A part de l'aqüeducte, el clavegueram, les carreteres, la irrigació, la sanitat, l'ensenyament, el vi (això sí que ho trobarem a faltar), la llei i l'ordre, què han fet els romans per nosaltres?”, exclamava el líder del Front Popular de Judea a *La vida de Brian*. Ens podem sentir més o menys identificats amb els disciplinats legionaris romans que van desembarcar a Hispània, liderats per Corneli Escipió, amb l'objectiu de derrotar Anníbal. No va ser gens fàcil fer fora el general cartaginès, que era un magnífic estrateg militar, però la llarga guerra també va propiciar que els romans fessin créixer Tàrraco amb modernes carreteres, clavegueram i un esquitx de vil·les romanes, dedicades al vi i a l'oli, que s'estenen per tot el territori.

Segons les fonts grecoromanes, Escipió va desembarcar a Tàrraco el 218 aC. Tanmateix, quan els romans van trepitjar la platja allò no era un desert de sorra. Es creu que prèviament hi havia una fortificació ibèrica. L'assentament militar romà va anar creixent, es van construir places públiques, temples, monuments funeraris al marge dels camins amb els seus epígrafs... L'any 36 aC, Tàrraco va viure un dels seus moments d'esplendor i, poc després, entre els anys 27 i 25 aC, va ser la residència d'August, el nebot i hereu de Cèsar, i l'home que va arribar a concentrar tots els poders de Roma i es va convertir en el primer emperador de l'imperi. Va ser a la seva època quan es va construir un dels tres grans edificis d'espectacles de la ciutat: el teatre on els actors recitaven els poemes de

l'època. És l'època de Virgili, Horaci i Properci, Ovidi -no tenia gaire bona relació amb August i va ser desterrat-, Tibul, Sulpícia... Edificat sobre uns antics magatzems portuaris, el teatre tenia un escenari semicircular tancat pel darrere per un gran mur monumentalitzat amb columnes i estàtues que es conserven, en part, al Museu Nacional Arqueològic de Tarragona (MNAT).

Un passeig entre pedestals d'estàtues

Tanmateix, va ser a la segona meitat del segle I dC que l'acròpolis de la ciutat es va monumentalitzar amb la construcció del fòrum provincial i el circ, amb una superfície de 7,5 hectàrees. El fòrum no s'ha esborrat amb el pas del temps: en queden restes al claustre de la catedral. Al centre d'una de les dues places del fòrum s'alçava el monumental temple dedicat a l'emperador. La plaça inferior del fòrum provincial era enorme: a l'interior hi havia jardins i moltes estàtues. Si us hi passegeu, encara podreu veure alguns pedestals amb inscripcions, al carrer Merceria, i alguns dels espectaculars pòrtics que envoltaven la plaça.

El circ, on es disputaven les curses de carros, és un dels més ben conservats de l'Europa Occidental. Podeu recórrer l'extrem oriental, que conserva la façana monumental i les grades. L'amfiteatre era un edifici d'espectacles on tenien lloc lluites de feres, caceres, execucions públiques i combats de gladiadors. El de Tàrraco va ser construït al principi del segle II dC i va ser ob-

jecte de reformes l'any 221. Actualment se'n conserva part de la graderia septentrional tallada a la roca i una part de la graderia meridional, aixecada sobre voltes de formigó.

El fòrum era el centre de la vida ciutadana. Al voltant d'una gran plaça s'aixecaven els principals edificis: la cúria, la basílica, els temples i moltes botigues. Desafortunadament, el fòrum de Tàrraco va ser destruït al segle XIX i només en queda la basílica.

“Que la terra et sigui lleu” és un epitafi que llegirem sovint a la necròpolis, la més important de tota la Península, amb 2.050 tombes i mausoleus de diferents períodes i jerarquies. Expressava el desig que el pes de la terra que cobreix el cos no impedís que l'ànima del difunt viatgés cap al més enllà. Al voltant d'una de les vies de sortida de la ciutat va començar a créixer, a partir de mitjan segle III dC, aquest vast cementiri. Hi podem llegir els noms de Luci, Martúria, Òptim, Ampe-li o Fàbia. Històries de soldats, polítics, grans propietaris, arquitectes, navegants... nascuts a Tarragona o en llocs tan llunyans com Egipte. Alguns com la “innocent” Martúria, van viure poc, tan sols 4 anys; d'altres van arribar als noranta anys. No podeu abandonar Tarragona sense visitar el MNAT o sense resseguir la muralla que es va aixecar al segle II aC. Després d'aquesta immersió en el món romà, no us serà gens difícil, mentre passegeu pels carrers, imaginar com era la vida d'aquells ciutadans, lliberts i esclaus que hi van viure fa uns 2.000 anys. ♦

Del Pont del Diable a l'arc de Berà

Molt a prop de la ciutat de Tarragona hi ha altres vestigis de l'època. Un d'ells, conegut com el **Pont del Diable** o aqüeducte de les Ferreres, és una mostra de l'enginyeria romana: perfectament conservat, encara es pot recórrer un tram de l'aqüeducte que prenía l'aigua del Francolí. A Constantí hi ha el conjunt de Centelles, que ja estava ocupat als segles II-I aC i on encara són ben visibles dues sales de la planta central, amb una coberta de cúpula i uns espectaculars mosaics. El recorregut pot continuar per la Torre dels Escipions, un monument sepulcral, al costat de l'antiga Via Augusta, i la vil·la romana dels Munts, amb un grandios conjunt termal. La ruta pot acabar al famós arc de Berà, aixecat a la fi del segle I aC al mig de la Via Augusta, que avui es correspon amb la N-340.